

УДК 378 : 331.5

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.2.5>

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА З ОЦІНКИ МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Немченко Алла Семенівна,

доктор фармацевтичних наук, професор,
завідувачка кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету
ORCID: 0000-0003-1601-8881
Scopus Author ID: 6603407902

Назаркіна Вікторія Миколаївна,

доктор фармацевтичних наук, професор,
доцент кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету
ORCID: 0000-0002-0767-6180
Scopus Author ID: 57193538163

Косяченко Костянтин Леонідович,

доктор фармацевтичних наук, професор,
завідувач кафедри організації та економіки фармації
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця
ORCID: 0000-0002-0472-2196
Researcher ID: U-5397-2018

Бабенко Михайло Миколайович,

кандидат фармацевтичних наук,
директор ДП «Державний експертний центр МОЗ України»
ORCID: 0000-0003-1012-136

Стаття присвячена дослідженню стану та проблем формування професійного середовища з оцінки медичних технологій (ОМТ) у контексті інтеграції освіти, науки та практики відповідно до міжнародних стандартів, вимог роботодавців і потреб суспільства. Розвиток ОМТ в Україні та фокус нового Європейського Регламенту з ОМТ на об'єднання зусиль у цій сфері актуалізує питання підготовки кваліфікованих експертів з ОМТ, здатних на належному рівні планувати й проводити такі дослідження, документально оформляти їх результати та впроваджувати у наукову, освітню та практичну діяльність. Не менш важливим є питання розробки професійних стандартів (ПС) для професій, які були внесені до національного класифікатора на вимогу часу, зокрема, посада експерта з ОМТ. В Україні впровадження ОМТ перебуває на початковому етапі, формується нормативна база щодо організаційних аспектів і методології проведення оцінки. Створено та затверджено кваліфікаційну характеристику експерта з ОМТ, освітню програму підготовки магістрів і професійний стандарт «Експерт з ОМТ». Професійні та освітні стандарти мають бути елементами цілісної національної системи кваліфікацій у вигляді комплексу взаємопов'язаних документів, спрямованих на поліпшення якості підготовки фахівців та їх конкурентоспроможності на національному та світовому ринках праці. Для належного функціонування такої системи має бути удосконалена нормативно-правова база, зокрема, у контексті узгодження термінології та змістовних елементів стандартів, уникнення дублювання та гармонізації з міжнародними вимогами.

Ключові слова: національна система кваліфікацій, експерт з оцінки медичних технологій, компетентнісний підхід, професійний стандарт, система вищої освіти, результати навчання, кваліфікація, ринок праці.

Nemchenko Alla, Nazarkina Viktoriia, Kosyachenko Kostyantyn, Babenko Mykhailo. Problems of forming a professional environment in the health technology assessment system in Ukraine

The article is devoted to the study of the state and problems of the formation of a professional environment for the health technologies assessment (HTA) in the context of the integration of education, science and practice in accordance with international standards, the requirements of employers and the needs of society. The development of HTA in Ukraine and the focus of the new European HTA Regulation on joining efforts in this area actualizes the issue of training qualified HTA experts, who are able to properly plan and conduct such studies, document their results and implement them in scientific, educational and practical activities. Equally important is the issue of developing professional standards (PS)

for professions, that were included in the national classifier at the time challenge, in particular, the position of an HTA expert. In Ukraine, the implementation of HTA is at an initial stage, the regulatory framework for organizational aspects and assessment methodology is being formed. The qualification characteristics of the HTA expert, the master's training program and the professional standard "HTA expert" were created and approved. Professional and educational standards should be elements of a coherent national system of qualifications in the form of a complex of interrelated documents aimed at improving the quality of training of specialists and their competitiveness on the national and global labor market. For the proper functioning of such a system, the legal framework must be improved, in particular, in the context of harmonizing the terminology and substantive elements of the standards, avoiding duplication, and harmonizing with international requirements.

Key words: national system of qualifications, expert in health technology assessment, competence approach, professional standard, system of higher education, learning outcomes, qualification, labor market.

Впровадження оцінки медичних технологій (ОМТ) у вітчизняну систему охорони здоров'я (ОЗ) відкриває широкі можливості для підвищення ефективності діагностично-лікувального процесу за рахунок використання найбільш доречних, економічно вигідних медичних технологій (МТ) з доведеною ефективністю і безпекою. Нині законодавством передбачене проведення державної ОМТ лікарських засобів (ЛЗ), що дозволяє оновити Національний перелік та переліки/номенклатури ЛЗ, які закуповуються за бюджетні кошти; визначити інноваційні високовартісні ЛЗ, які можуть бути предметом переговорів і закупівель за договорами керованого доступу (ДКД) [1]. Здійснюється розробка нормативно-правової бази щодо розширення напрямів проведення державної ОМТ. Регламент ЄС про оцінку медичних технологій (НТАР) 2021/2282 від 15.12.2021 р., який уже набув чинності і буде обов'язковим до виконання з 2025 р., спрямований на посилення співпраці європейських держав у напрямі проведення спільної ОМТ і сканування горизонту, уніфікації методології та розширення можливостей застосування узагальнених даних такої оцінки. Це сприятиме досягненню цілей Фармацевтичної стратегії для Європи в плані підтримки інновацій, покриття незадоволених медичних потреб і полегшення доступу пацієнтів до інноваційних МТ.

Розвиток ОМТ актуалізує питання формування професійного середовища – підготовки кваліфікованих експертів з ОМТ, здатних на належному рівні планувати й проводити такі дослідження, документально оформляти їх результати та впроваджувати у наукову, освітню та практичну діяльність. Не менш важливим є питання розробки професійних стандартів (ПС) для професій, які були внесені до національного класифікатора на вимогу часу, зокрема, посада експерта з ОМТ.

Метою статті є аналіз стану та проблем формування професійного середовища з ОМТ у контексті інтеграції освіти, науки та практики відповідно до міжнародних стандартів, вимог роботодавців і потреб суспільства.

Матеріали і методи. Під час проведення досліджень використовувався широкий спектр об'єктів: нормативно-правові документи, наукові публікації з питань впровадження ОМТ і підготовки фахівців, реформування вітчизняної системи вищої освіти; національні й міжнародні стандарти (Європейська рамка кваліфікацій (QF-EHEA), Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF LLL/EQF), Міжнародна стандартна класифікація освіти (ISCED), Європейська класифікація умінь, компетентностей, кваліфікацій та професій (ESCO), Міжнародна стандартна класифікація професій (ISCO), стандарти для фармацевтів (Велика Британія). Методи: історичний, системний аналіз, узагальнення, порівняльний, структурно-функціональний, математико-статистичний.

Результати дослідження. Останнім часом у вітчизняній системі вищої освіти відбуваються тектонічні зрушення, викликані зміною акцентів на ринку праці та, відповідно, освітніх послуг, а також взятим курсом на формування національної системи кваліфікацій. Підґрунтям для кардинальних змін у системі підготовки фахівців стала ціла низка проблем, серед яких ключова роль належить невідповідності змісту освіти актуальним потребам національної економіки та суспільства, слабкому зв'язку з наукою та практичною діяльністю.

Формування змісту освіти здійснюється на базі компетентнісного підходу, Національної рамки кваліфікацій (НРК) і вимог стейкхолдерів (роботодавців). Формалізація вимог ринку праці виражається у ПС, тоді як зміст освіти визначається освітніми стандартами. Керуючись принципом автономії, університети самостійно визначають зміст освіти у термінах результатів навчання (РН), а також перелік дисциплін (освітніх компонент – ОК), що забезпечать отримання цих результатів.

Впровадження національних систем кваліфікацій спрямоване на узгодження дій у сфері присвоєння, підтвердження, визнання кваліфікацій між роботодавцями, суб'єктами освітньої діяль-

ності, професійними асоціаціями, іншими зацікавленими особами. Забезпечення якості вищої освіти відповідно до вимог ринку праці та міжнародних інституцій потребує визначення місця та ролі освітніх стандартів у системі вищої освіти України та їх взаємодії із ПС [2; 3].

«Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки» визначені цілі й завдання щодо інтеграції у європейський і світовий освітній простір, створення платформи для професійної сертифікації фахівців за міжнародними стандартами; забезпечення сумісності європейської та національної систем кваліфікацій; досягнення визнання українського диплома на міжнародному рівні [4]. Разом із тим виникають питання затребуваності й практичної застосовності тих чи інших знань, які пов'язані з об'єктивними процесами реформування системи ОЗ та зміни змісту професійної діяльності, впровадження інноваційних МТ, і потребують перегляду підходів до підготовки відповідних фахівців, зокрема, експертів з ОМТ.

В Україні, як і у багатьох інших країнах, нині основним орієнтиром є Класифікатор професій, на основі якого будується єдина тарифна сітка (ЄТС). Варто зауважити, що у класифікаторі професій і у ЄТС змішуються різноманітні об'єкти: професійні кваліфікації (професії), посади та види занять, що, безперечно, впливає на адекватність оцінювання людського капіталу.

У контексті інтеграції України з Європейським простором вищої освіти (ЄПВО) постановою КМУ від 29.04.2015 р. № 266 запроваджено новий перелік галузей знань і спеціальностей, узгоджений з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (International Standard Classification of Education – ISCED).

Варто зауважити, що нині існують певні розбіжності у розумінні змісту таких базових категорій, як «професія», «кваліфікація», «результати навчання», «компетентності», «трудова функція», «професійний стандарт», що не може не впливати на процеси розробки і впровадження освітніх і професійних стандартів [5; 6]. Їх узгодженості між собою й іншими нормативно-правовими документами (національними й міжнародними) представлені в моделі змісту вищої освіти, яка наведена на рис. 1.

Відповідно до чинного законодавства кваліфікацією вважають визнану уповноваженим суб'єктом і засвідчену відповідним документом стандартизовану сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання – РН). За

змістом розрізняють освітні та професійні кваліфікації, за обсягом – повні й часткові. РН і компетентності, необхідні для присудження освітніх і присвоєння професійних кваліфікацій, можуть досягатися та здобуватися у системі формальної, неформальної чи інформальної освіти [5; 6; 7].

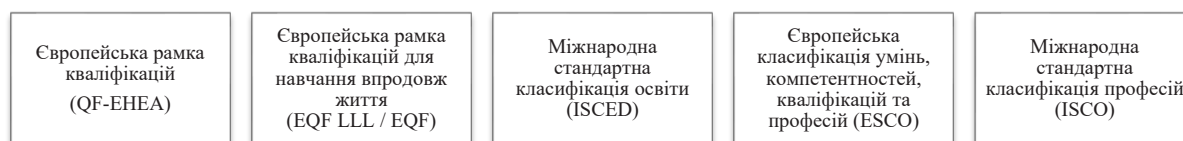
Національною системою кваліфікацій передбачене запровадження єдиної шкали кваліфікацій незалежно від галузей економіки – 8-рівневої Національної рамки кваліфікацій (НРК), яка являє собою системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів освіти через дескриптори, які формулюються у термінах РН на основі вимог до знань, умінь, комунікативної компетентності, автономності й відповідальності [9]. У 2020 р. НРК було приведено у відповідність до 8-рівневої Європейської рамки кваліфікацій. Отже, освітні й професійні стандарти мають відповідати певному рівню НРК. Завдяки узгодженню національних рамок кваліфікацій з європейською, є можливість порівнювати кваліфікації не лише з різних галузей, але і у різних державах ЄС.

Під час розробки вітчизняних освітніх і професійних стандартів доцільно спиратися на загальновизнані міжнародні документи, зокрема, Європейський класифікатор умінь, навичок, компетентностей, кваліфікацій і професій ESCO (*англ.* European Skills, Competences, Qualifications and Occupations). ESCO використовується зацікавленими сторонами у сфері зайнятості, освіти та навчання для оцінювання й підбору персоналу за допомогою онлайн-платформ Europass і Eures; аналізу «big data» про навички та професійні тенденції для надання рекомендацій інституціям, відповідальним за розробку відповідних політик, тренерам і кінцевим користувачам (в Україні – Європейський фонд освіти). ESCO містить описи 3008 професій та 13 890 навичок, пов'язаних з цими професіями 28 мовами (усі офіційні мови ЄС, а також ісландська, норвезька, українська, арабська). Метою ESCO є підтримка мобільності робочих місць у Європі та більш інтегрованого й ефективного ринку праці.

Міжнародна стандартна класифікація професій (*англ.* International Standard Classification of Occupations – ISCO) є основою для розробки національного класифікатора професій та одним з основних інструментів забезпечення міжнародної звітності, порівняння та обміну статистичними й адміністративними даними у сфері зайнятості та професійної підготовки.

Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003:2010», затвердже-

Глобальний рівень



Національний рівень



Локальний рівень

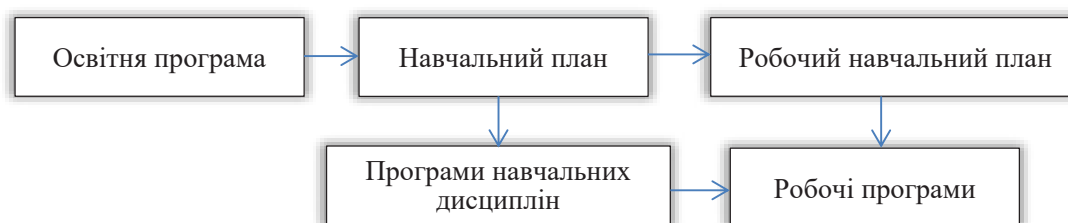


Рис. 1. Модель змісту вищої освіти згідно з нормативними документами в Україні [8]

ний наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327, був побудований на основі версії ISCO-88 (1988 р.). Нині до нього вносяться зміни і доповнення, але, на нашу думку, він потребує системного перегляду і доопрацювання через динамічні зміни ринку праці (у зв'язку з розвитком нових сфер економічної та професійної діяльності з'являються нові професії, натомість інші втрачають актуальність).

Так, після узгодження з профільним Міністерством охорони здоров'я (МОЗ) та Мінсоцполітики України наказом Мінекономіки від 18.08.2020 р. № 1574 було внесено відповідні зміни до Класифікатора професій, а саме введено назву посади «Експерт з оцінки медичних технологій» з кодом 2229.2 (професійне угруповання «Професіонали в галузі медицини (крім сестринської справи та акушерства)», розділ «Професіонали»).

ПС спрямовані на створення адекватної системи оцінювання професійної компетентності з урахуванням вимог ринку праці. Вони враховують актуальні вимоги робочого місця, є основою для прийому на роботу, оцінки, навчання, переміщення, оплати праці, підготовки посадових, робочих інструкцій, дають можливість створювати/відкривати нові професії, включають опис

повних і часткових кваліфікацій. ПС слугують базою для розробки освітніх стандартів і програм модульного навчання за трудовими функціями, а не за освітніми компонентами (ОК) (дисциплінами). Роботодавці визначають для оцінювання у розрізі професійних компетентностей РН (знання, уміння, навички).

Відповідно до чинних нормативних документів змістова частина ПС описується в термінах двох дескрипторів НРК – знання та уміння і навички. Використання інших двох дескрипторів НРК – комунікації, автономії та відповідальності працівника, не передбачено. Але у деяких ПС вимоги за цими дескрипторами описані, а в деяких – опис неконкретизований або зовсім відсутній [3].

ПС та освітні стандарти мають бути елементами цілісної національної системи кваліфікацій у вигляді комплексу взаємопов'язаних документів, спрямованих на поліпшення якості підготовки фахівців та їх конкурентоспроможності на національному та світовому ринках праці. ПС надають сфері освіти необхідні відомості про сфери професійної діяльності випускників, об'єкти цієї діяльності, її види і завдання, потрібні компетентності майбутніх фахівців (рис. 2). Для належного

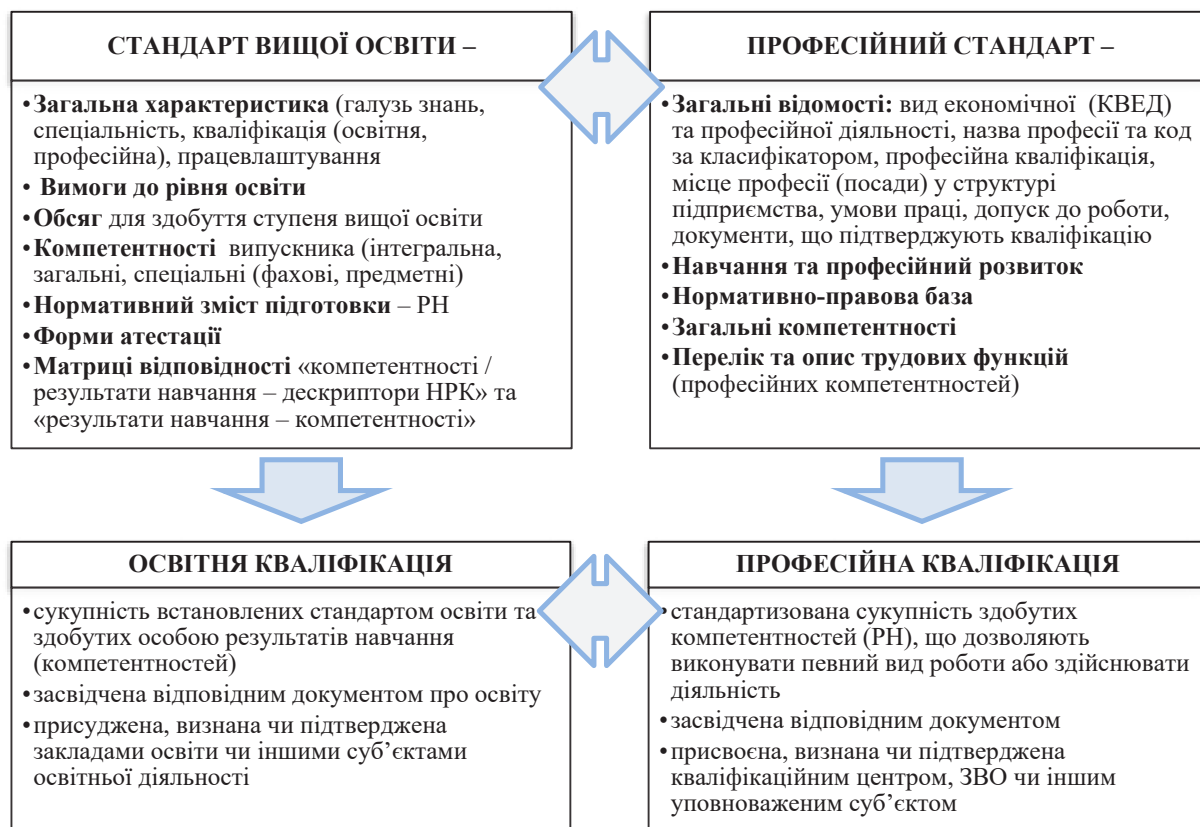


Рис. 2. Узгодження системи професійних стандартів і кваліфікацій [8]

функціонування такої системи має бути удосконалена нормативно-правова база, зокрема, у контексті узгодження термінології та змістовних елементів стандартів, уникнення дублювання та гармонізації з міжнародними вимогами.

Для отримання певної освітньої або освітньої й професійної кваліфікації створюється освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма, що передбачає комплекс ОК (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів), спрямованих на досягнення РН.

Своєю чергою РН являють собою сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, які набула особа, навчаючись за певною освітньою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти. РН мають співвідноситися з трудовими функціями та діями.

Реалізація цілей і завдань підготовки фахівців певного напрямку в межах освітньої програми цілком покладається на ЗВО, до того ж ЗВО здійснює оцінювання РН і присудження освітньої кваліфікації. Ключовим елементом системи підготовки є навчальний план, який являє собою перелік ОК, спрямованих на формування узгоджених із РН компетентностей, що дозволить будувати інди-

відуальну траєкторію професійного навчання і розвитку. Важливими моментами є узгодження логіки і послідовності засвоєння дисциплін та їх обсяг, форми проведення навчальних занять, форми і засоби контролю тощо. Для кожної дисципліни навчального плану розробляється навчальна програма, яка містить інформацію про зміст і РН.

Відповідно до структури та змісту освітнього стандарту базою для визначення компетентностей, необхідних для реалізації типових завдань діяльності та виробничих функцій бакалаврів і магістрів, можуть бути завдання діяльності та трудові функції з ПС. З огляду на перелік базових знань із ПС визначають комплекс ОК навчального плану, структурно-логічну схему і матрицю.

Варто зауважити, що якість підготовки фахівців залежить від ефективності співпраці між ЗВО і стейкхолдерами, застосовуваних освітніх технологій для формування тих чи інших компетентностей і системи оцінювання (залучення роботодавців і професійних експертів для їх розвитку) як інструмент для завершення формування компетенцій.

Зважаючи на об'єктивно існуючі обмеження, методологічно правильною буде організація про-

цесу підготовки експертів з урахуванням інформаційних потреб різних цільових груп, мети та мотивів навчання. Від цього залежатимуть і результати навчання і власне порядок його організації.

Доцільно організувати декілька варіантів підготовки фахівців з ОМТ:

- магістерську програму на базі медичної та фармацевтичної освіти з набуттям кваліфікації «експерт з ОМТ» (для виконавців і користувачів);
- дистанційний курс тривалістю 3–6 міс. з великим варіативним складником для підвищення кваліфікації фахівців у сфері публічних закупівель;
- короткі тренінги та семінари для підвищення інформованості медичної та фармацевтичної спільноти щодо практичного застосування ОМТ [10].

Практично реалізувати весь комплекс отриманих знань щодо методології ОМТ можна на рівні магістерських програм під час виконання дослідницьких завдань з ОМТ та належного оформлення їх результатів.

Спираючись на результати опитування вітчизняних і закордонних фахівців [11], вивчення досвіду підготовки фахівців у галузі ОМТ та економіки охорони здоров'я, а також аналіз навчальних програм провідних закордонних університетів і тренінгів, що проводяться відповідними організаціями [12; 13], нами була розроблена кваліфікаційна характеристика експерта з ОМТ і авторська програма «Оцінка технологій охорони здоров'я» (обсягом 90 кредитів ЄКТС) на базі вищої освіти для магістрів за спеціальністю «Медицина» або «Фармація». З метою створення професійного середовища у 2019 р. згідно з планом заходів з реалізації «Державної стратегії реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року» було запроваджено проведення підготовки експертів з ОМТ у Національному фармацевтичному університеті (м. Харків) [14; 15; 16]. Трохи пізніше до Національного Класифікатора професій було внесено посаду «експерт з оцінки медичних технологій» (наказ Мінекономіки від 18.08.2020 р. № 1574).

У зв'язку з об'єктивними потребами ринку праці Об'єднанням організацій роботодавців медичної та мікробіологічної промисловості України (ООРМПУ) у 2021 р. було ініційовано процес створення цілої низки професійних стандартів, зокрема і ПС «Експерт з оцінки медичних технологій» [17]. Робочою групою за нашої без-

посередньої участі було підготовлено проект ПС «Експерт з ОМТ» відповідно до затвердженого порядку розроблення, введення в дію та перегляду ПС (затверджений ПКМУ від 31.05.2017 р. № 373 у редакції ПКМУ від 11.10.2021 р. № 1063) та «Методики розроблення професійних стандартів», затвердженої наказом Мінсоцполітики України від 22.01.2018 р. № 74.

ПС визначено основоположні принципи професійної діяльності у системі медицини та фармації. Так, мета діяльності експерта з ОМТ полягає у плануванні, організації та проведенні ОМТ відповідно до базової моделі НТА Core Model®, якою передбачене дослідження медичної технології (МТ) за такими аспектами, як: проблема ОЗ та використання МТ для її вирішення; опис і технічні характеристики МТ; безпека; клінічна ефективність; витрати та економічна оцінка; етичний аналіз; організаційні аспекти; пацієнти та соціальні аспекти; юридичні аспекти у складі експертної групи на рівні закладів ОЗ, а також на регіональному, національному та міжнародному рівнях. У процесі проведення ОМТ та за її результатами оформляються відповідні документи (висновки, протоколи, звіти, досье) залежно від цілей проведення такої оцінки. Отже, передбачена робота з великими масивами інформації з різних джерел, її накопичення, обробка з використанням сучасних наукових методів, систематизація та інтерпретація результатів. Процес оцінки є прозорим, а результати – публічними, при цьому виключається конфлікт інтересів. Результати ОМТ впроваджуються у практичну діяльність закладів і установ ОЗ. Діяльність експерта передбачає співпрацю із суміжними спеціалістами, службами й організаціями, залучення сторонніх експертів до виконання певних робіт, що не входять до компетенції експерта з ОМТ. Експерт повинен володіти певними комунікативними навичками для забезпечення консультування та інформування професіоналів галузі ОЗ з дотриманням принципів професійної етики та деонтології.

З урахуванням мети й особливостей діяльності експерта з ОМТ були визначені основні складники відповідно до затвердженої структури ПС:

1. *Загальні відомості ПС* (основна мета професійної діяльності, назва виду економічної діяльності (за КВЕД), назва і коди видів професійної діяльності і професії згідно з Національним класифікатором України, узагальнена назва професії та професійна кваліфікація, місце професії (посади) в організаційно-виробничій структурі

підприємства (організації), умови праці та умови допуску до роботи за професією та документи, що підтверджують кваліфікацію, її віднесення до рівня НРК.

2. *Навчання та професійний розвиток.* Первинна професійна підготовка (назва кваліфікації), підвищення кваліфікації.

3. *Нормативно-правова база,* що регулює професійну діяльність.

4. *Загальні компетентності.*

5. *Перелік трудових функцій* (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них) (табл. 1).

Далі кожна з функцій була детально розкрита в аспекті необхідних для її виконання предметів і засобів праці, професійних компетентностей та відповідних їм знань, умінь та навичок.

З метою підвищення якості розробки ПС з урахуванням думок провідних фахівців, зауважень і пропозицій представників наукової та професій-

Таблиця 1

Перелік трудових функцій (професійних компетентностей)

Трудові функції	Професійні компетентності
Планування та організація діяльності з ОМТ	Використовувати у діяльності знання законодавчих і нормативно-правових актів, нормативно-технічних документів, галузевих стандартів, що визначають порядок організації й проведення ОМТ
	Складати план і програму ОМТ відповідно до цілей і завдань
	Організовувати проведення ОМТ відповідно до вимог законодавства, затверджених стандартів і базової моделі НТА
	Оцінювати ризики, що супроводжують процес ОМТ
	Визначати проблему охорони здоров'я і ключові характеристики МТ (інтервенції) для її вирішення, вибирати компаратори
	Аналізувати дані медичної статистики (епідеміологічні показники)
	Документально оформляти результати проведеної оцінки
	Інтерпретувати й оцінювати результати ОМТ
	Здійснювати пошук і опрацювання офіційної інформації: стандартів, клінічних протоколів та рекомендацій щодо лікування (вибірка)
Проведення аналізу безпеки та клінічної ефективності МТ	Проводити аналіз безпеки МТ порівняно з компараторами за складниками: безпека для пацієнта, персоналу, суспільства загалом і навколишнього середовища
	Проводити аналіз клінічної ефективності (результативності) МТ за наданими заявником даними та результатами пошуку з різних джерел
Проведення оцінки витрат і економічності доцільності застосування МТ	Проводити оцінку витрат, пов'язаних із застосуванням МТ
	Визначати вплив МТ на бюджет
Проведення аналізу етичних, організаційних, соціальних і юридичних аспектів застосування МТ	Проводити аналіз різних видів цін і розраховувати показники доступності МТ
	Проводити оцінку етичних і соціальних аспектів застосування МТ
	Здійснювати аналіз організаційних аспектів впровадження та застосування МТ (необхідність навчання персоналу, створення спеціалізованих відділень або кабінетів тощо)
Використання результатів ОМТ	Проводити оцінку юридичних аспектів впровадження та застосування МТ
	Впроваджувати результати ОМТ у практичну діяльність
	Здійснювати підготовку інформації для прийняття рішень
Партнерська взаємодія	Забезпечувати публічний доступ і використання результатів ОМТ професійними та громадськими організаціями, фахівцями системи ОЗ
	Працювати у команді із суміжними спеціалістами, службами і організаціями
	Взаємодіяти з відповідальними особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує політику у сфері охорони здоров'я
Безперервний професійний розвиток	Здійснювати консультування та інформування професіоналів ОЗ з дотриманням принципів професійної етики та деонтології
	Визначати ресурси та умови професійного розвитку впродовж життя
	Взаємодіяти з іншими професіоналами на засадах партнерства, обміну досвідом
	Здійснювати моніторинг власної професійної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби
	Брати участь у навчальних програмах та тренінгах для підвищення професійного рівня

ної спільноти було належним чином організоване публічне обговорення – ПС було розміщено на офіційному вебсайті ООРМПУ. Також була проведена адресна розсилка підготовленого ПС до Департаменту ОМТ та раціональної фармакоterapiї ДП «ДЕЦ МОЗ України», ГС «Українське агентство з оцінки технологій охорони здоров'я», ТОВ «Академія НТА», Національного фармацевтичного університету та ін. Проведене анкетування досвідчених працівників (експертів) у цій сфері професійної діяльності. Отримані зауваження та пропозиції до проекту ПС були обговорені на науково-практичних семінарах і робочих нарадах відповідно до затвердженого плану роботи робочої групи.

Нині розроблений ПС із супровідними документами подано до Національного агентства кваліфікацій і після офіційного затвердження буде розміщений у реєстрі кваліфікацій та у подальшому зможе бути застосований для оцінки рівня підготовки експертів з ОМТ на базі створених Кваліфікаційних центрів.

Висновки. Розвиток ОМТ потребує формування широкого професійного середовища

фахівців. Звичайно, розробниками можуть бути лише спеціально підготовлені фахівці, а користувачами – зацікавлені особи, що ухвалюють рішення (decision-makers) щодо ціноутворення, реімбурсації, закупівель у системі ОЗ, а саме: лікарі, політики, юристи, економісти тощо. У сучасних умовах ПС виступають як елементи взаємодії ринку праці й освіти, а також управління персоналом. ПС містять детальний опис трудових функцій; виступають основою для формування кваліфікації; є необхідними елементами для оцінювання кваліфікації; є інструментами для співвіднесення кваліфікації з НРК. На основі ПС здійснюються розроблення стандартів освіти та освітніх програм. Важливою функцією ПС є визначення вимог до кваліфікаційних і спеціальних знань працівників, їхніх завдань, обов'язків і спеціалізації; систематизації посадових (робочих) завдань і обов'язків працівників, розроблення посадових інструкцій; організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, у т. ч. шляхом неформального навчання та підтвердження РН.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методологія ціноутворення на лікарські засоби у системі охорони здоров'я : монографія / В.М. Назаркіна, А.С. Немченко, К.Л. Косяченко, М.М. Бабенко ; за наук. ред. А.С. Немченко. Київ : Фармацевт Практик, 2022. 288 с.
2. Ковтунець В., Поліщук Н. Національна система кваліфікацій як інструмент формування якісного людського капіталу. 2021. URL: <https://nqa.gov.ua/news/nacionalna-sistema-kvalifikacij-ak-instrument-formuvanna-akisnogo-ludskogo-kapitalu/>.
3. Посібник для експертів з акредитації кваліфікаційних центрів / За ред. В. Ковтунця та Т. Семигіної. Київ : НАК, 2021. 219 с.
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Київ, 2020.
5. Рашкевич Ю.М. Компетентнісний підхід до формування освітніх програм: практичні аспекти. 2017. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12061/Rashkevych_Kompetentnisnyi_pidkhid_do_formuvannia_osvitnikh_prohram%20.pdf?sequence=1.
6. Семигіна Т., Рашкевич Ю. Базові поняття системи кваліфікацій у контексті трансформації освітньої парадигми. *Репрезентація освітніх досягнень, масмедіа та роль філології у сучасній системі наук*. Вінниця, 2021. DOI: 10.36074/rodmrfsn.ed-2.03.
7. Стандартизація професійної освіти на основі компетентнісного підходу / П.Г. Лузан, Т.М. Пашенко, Н.М. Ваніна, Н.В. Колісник. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2018. № 5(25). С. 32–35.
8. Назаркін О., Назаркіна В. Сучасні проблеми стандартизації освіти та створення національної системи кваліфікацій в Україні. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. № 4 (48). С. 23–31.
9. Сучасний науково-педагогічний дискурс у вирішенні освітніх проблем : колективна монографія / Харченко С.Я. та ін. ; за ред. Харченко С.Я. Київ : Талком, 2021. 467 с.
10. The relevance of training specialists in the Health Technology Assessment in the world and Ukraine / Kotvitska A.A., Nemchenko A.S., Nazarkina V.N. *Pharmacia*. 2020. 67(4): 295–301.
11. Аналіз семінарів «Актуальні питання впровадження оцінки медичних технологій та здійснення публічних закупівель у галузі охорони здоров'я» (серпень–жовтень 2019 р.) / К.Л. Косяченко та ін. ; МОЗ, Центр розвитку медсестринства, ГС «Українське агентство з оцінки технологій охорони здоров'я». URL: <https://issuu.com/sitehta/docs/analiz-seminarov>.
12. Назаркіна В.М. Аналіз стану підготовки фахівців з оцінки технологій охорони здоров'я в країнах світу. *Фармацевтичний журнал*. 2020. № 2. С. 12–25.
13. Назаркіна В.М. Проблеми і перспективи підготовки фахівців з оцінки технологій охорони здоров'я в Україні. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2020. Т. 6, № 1. С. 5–15.
14. Котвіцька А.А., Немченко А.С., Косяченко К.Л., Назаркіна В.М. Впровадження оцінки технологій охорони здоров'я у світі та Україні: актуальність підготовки професійних фахівців. *Еженедельник Аптека*. 2020. № 9 (1230). URL: <https://www.apтека.ua/article/536873?fbclid=IwAR3BLDgjlRfpjwPDznYb8eEIhZB57mjbWufDma9x5JL5o66138fQTrh68>.

15. Немченко А.С., Назаркіна В.М., Косяченко К.Л. Сучасні засади підготовки фахівців галузі за напрямком оцінки технологій охорони здоров'я. *HTA Review. Оцінка технологій охорони здоров'я*. 2019. № 1 (01) С. 5–7.
16. Устїнов О.В. Оцінка технологій охорони здоров'я: розпочато підготовку фахівців. *Український медичний часопис* (20.08.2019). URL: <https://www.umj.com.ua/article/161320/otsinka-tehnologij-ohoroni-zdorov-ya-rozpochato-pidgotovku-fahivtsiv>.
17. Проєкт професійного стандарту «Фармацевт» винесено на громадське обговорення. URL: <https://www.apteka.ua/article/652929>.

REFERENCES

1. Nazarkina, V.M., Nemchenko, A.S., Kosiachenko, K.L., Babenko, M.M. (2022). Metodolohiia tsinoutvorennia na likarski zasoby v systemi okhorony zdorovia [Methodology of drug pricing in the health care system]. Nemchenko A.S. (Ed.). Kyiv: Farmatsevt Praktyk. 288 s.
2. Kovtunets, V., Polishchuk, N. (2021). Natsionalna sistema kvalifikatsii yak instrument formuvannia yakisnoho liudskoho kapitalu [The national system of qualifications as a tool for the formation of high-quality human capital]. Retrieved from: <https://nqa.gov.ua/news/nacionalna-sistema-kvalifikacij-ak-instrument-formuvanna-akisnogo-liudskogo-kapitalu/> [in Ukrainian].
3. Kovtunets, V., Semyhina, T. (Eds.) (2021). Posibnyk dlia ekspertiv z akredytatsii kvalifikatsiinykh tsentriv [Guide for experts on accreditation of qualification centers]. Kyiv, 219 s. [in Ukrainian].
4. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roky (2020) [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Rashkevych, Yu.M. (2017). Kompetentnisnyi pidkhid do formuvannia osvitnikh proham: praktychni aspekty [Competency approach to the formation of educational programs: practical aspects]. Retrieved from: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12061/Rashkevych_Kompetentnisnyi_pidkhid_do_formuvannia_osvitnikh_proham%20.pdf?sequence=1 [in Ukrainian].
6. Semyhina, T., Rashkevych, Yu. (2021). Bazovi poniattia systemy kvalifikatsii u konteksti transformatsii osvitnoi paradyhmy. Rerezentatsiia osvitnikh dosiahnen, masmedia ta rol filolohii u suchasni systemi nauk [Basic concepts of the system of qualifications in the context of the transformation of the educational paradigm. Representation of educational achievements, mass media and the role of philology in the modern system of sciences]. Vinnytsia. DOI: 10.36074/rodmmrfssn.ed-2.03 [in Ukrainian].
7. Luzan, P.H., Pashchenko, T.M., Vanina, N.M., Kolisnyk, N.V. (2018). Standartyzatsiia profesiinoi osvity na osnovi kompetentnisnoho pidkhodu [Standardization of professional education based on the competence approach]. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 5(25), 32–35 [in Ukrainian].
8. Nazarkin, O., Nazarkina, V. (2022). Suchasni problemy standartyzatsii osvity ta stvorennia natsionalnoi systemy kvalifikatsii v Ukraini [Modern problems of education standardization and the creation of a national system of qualifications in Ukraine]. *Knowledge, Education, Law, Management*. 4 (48), 23–31 [in Ukrainian].
9. Kharchenko, S.Ya. (2021). Suchasnyi naukovo-pedahohichniy dyskurs u vyrishenni osvitnikh problem [Modern scientific and pedagogical discourse in solving educational problems]. Kyiv [in Ukrainian].
10. Kotvitska, A.A., Nemchenko, A.S., Nazarkina, V.N. (2020). The relevance of training specialists in the Health Technology Assessment in the world and Ukraine. *Pharmacia*. 67(4). P. 295–301.
11. Kosiachenko, K.L. ta in. (2019). Analiz seminariv «Aktualni pytannia vprovadzhennia otsinky medychnykh tekhnolohii ta zdiisnennia publichnykh zakupivel v haluzi okhorony zdorov'ia» (serpen–zhovten 2019 r.) [Analysis of seminars “Actual issues of implementation of medical technology assessment and implementation of public procurement in the field of health care” (August–October 2019)]. Retrieved from: <https://issuu.com/sitehta/docs/analiz-seminarov> [in Ukrainian].
12. Nazarkina, V.M. (2020). Analiz stanu pidhotovky fakhivtsiv z otsinky tekhnolohii okhorony zdorov'ia v krainakh svitu [Analysis of the state of training of specialists in the health technologies assessment in the countries of the world]. *Farm. zhurnal*, 2, 12–25 [in Ukrainian].
13. Nazarkina, V.M. (2020). Problemy i perspektyvy pidhotovky fakhivtsiv z otsinky tekhnolohii okhorony zdorov'ia v Ukraini [Problems and prospects of training specialists in the health technologies assessment in Ukraine]. *Sotsialna farmatsiia v okhoroni zdorov'ia*, 6(1), 5–15 [in Ukrainian].
14. Kotvitska, A.A., Nemchenko, A.S., Kosiachenko, K.L., Nazarkina, V.M. (2020). Vprovadzhennia otsinky tekhnolohii okhorony zdorovia u sviti ta Ukraini: aktualnist pidhotovky profesiinykh fakhivtsiv [Implementation of health technologies assessment in the world and in Ukraine: the relevance of training professional specialists]. *Ezhenedelnyk Apteka*, 9 (1230). Retrieved from: <https://www.apteka.ua/article/536873?fbclid=IwAR3BLDgjlPpRfpjwPDznYb8eEIhZB57mjbtWufDma9x5JL5o66l38fQTrh68> [in Ukrainian].
15. Nemchenko, A.S., Nazarkina, V.M., Kosiachenko, K.L. (2019). Suchasni zasady pidhotovky fakhivtsiv haluzi za napriamkom otsinky tekhnolohii okhorony zdorov'ia [Modern principles of training specialists in the field in the direction of health technologies assessment]. *HTA Review. Otsinka tekhnolohii okhorony zdorov'ia*, 1 (01), 5–7 [in Ukrainian].
16. Ustinov, O.V. (2019). Otsinka tekhnolohii okhorony zdorovia: rozpochato pidhotovku fakhivtsiv [Health technologies assessment: training of specialists has begun]. *Ukrainskyi medychnyi chasopys*. Retrieved from: <https://www.umj.com.ua/article/161320/otsinka-tehnologij-ohoroni-zdorov-ya-rozpochato-pidgotovku-fahivtsiv> [in Ukrainian].
17. Proiekt profesiinoho standartu «Farmatsevt» vyneseno na hromadske obhovorennia [The draft professional standard “Pharmacist” was submitted for public discussion]. Retrieved from: <https://www.apteka.ua/article/652929> [in Ukrainian].